

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота

магістра
(освітній ступінь)

на тему «**МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**»

Виконала: студентка II курсу групи ПО-2м
спеціальності 013 «Початкова освіта»

Котубей Іванна Іванівна

Керівник: д-р пед.н., проф. Карташова Л. А.

Рецензент: д-р пед.н., проф. Бахмат Н. В.

Мукачево – 2019 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	9
1.1. Сутність інформаційно-комунікаційних технологій	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Технічні та електронні засоби ІКТ	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. ІКТ в умовах початкової школи.....	33
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ НУШ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	41
2.1. Напрями реалізації ІКТ у початковій школі.....	41
2.2. Предметне використання ІКТ у початковій школі.....	46
2.3. Діагностика ефективності використання ІКТ на уроках у початковій школі.....	62
2.4. Рекомендації щодо ефективної підготовки майбутніх учителів до використання ІКТ в умовах НУШ.....	67
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

Актуальність. Стрімкий розвиток соціальних мереж, глобальної мережі Інтернет викликав цифрову революцію в інформаційному світі, в якому інформаційні технології (ІТ) стають основним комунікаційним засобом. У останні роки проглядається потужний прогрес у галузі створення високошвидкісних цифрових каналів зв'язку, засобів цифрової передачі інформації тощо. Стратегія розвитку сучасних ІТ визначається напрямом від інформації до знань – він, здебільшого, визначає один із пріоритетних напрямів процесу інформатизації сучасного суспільства – інформатизацію освіти, а саме впровадження ІТ в систему освіти.

Українська громада завжди прагнула приєднатися до світового та європейського освітнього простору. Прагнення українського народу до якісної освіти, позбавленої фрагментарності, відірваності від життя; до освіти, яка відповідатиме життєвим потребам – захисту прав і свобод громадян, їхнього права на добробут та сталий розвиток, – стає першорядним завданням сучасної Нової української школи (НУШ).

Головним завданням освітньої системи НУШ є формування у громадян якостей таких, які сприятимуть свідомо, суспільно активно забезпечити економічне зростання і культурний розвиток Батьківщини. Саме ця мета окреслена в новому Законі «Про освіту». Слід зауважити, що освітня реформа характеризується чотирма напрямками, серед яких: реформа середньої освіти, професійно-технічної освіти, вищої освіти та розроблення нової системи управління і фінансування наукового напрямку. Перехід до НУШ можна вважати актуальною та ключовою реформою Міністерства освіти і науки України, що покликана розв'язувати проблему удосконалення та модернізації освітнього процесу, використання інноваційних методологій і технологій, спрямованих на вмотивовування вчителів до педагогічної діяльності.

В останні роки підвищення якості освіти значною мірою визначається досягненнями ІТ, які впроваджуються в освіту. Засоби ІТ

одночасно можуть використовуватися для залучення вчителів НУШ до інформаційної культури, тому перехід до «інформаційного суспільства» в останні роки стає особливо актуальним.

Використання раціонально продуманих та розроблених засобів ІТ з обов'язковим врахуванням освітнього матеріалу, специфіки психолого-педагогічних закономірностей засвоєння його майбутніми вчителями НУШ, дозволяє індивідуалізувати та диференціювати освітній процес, стимулювати пізнавальну активність і самостійність кожного з них.

Звідси випливає, що обов'язковим складником підготовки майбутнього вчителя НУШ у закладах вищої освіти (ЗВО) має стати опановування ІТ як новими технологіями отримання і передачі інформації.

У контексті використання ІТ в освітньому процесі НУШ одним із першочергових завдань учителя є оволодіння ним, ще під час навчання у ЗВО, методиками використання ІТ з метою формування основ інформаційної культури, їх вмінь працювати з засобами ІТ, формування навичок роботи з інформацією тощо. Це вказує на обов'язковість наявності відповідного рівня ІТ-компетентностей у вчителів.

Отже, вивчення питань, пов'язаних з використанням ІТ можна вважати одним із сучасних і дуже актуальних напрямів в педагогіці. Підґрунтям вивчення та розв'язання проблеми дослідження використання інформаційних технологій в умовах НУШ стали напрацювання відомих науковців: В. Бикова [3], А. Гедзика [8], А. Гуржія [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**], Л. Карташової [24], Л. Макаренко [28], В. Олійника [45], Ю. Рамського [50], О. Спіріна [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**], Ю. Триуса [58], С. Яшанова [64] та ін. Дослідники О. Коршунова [32], Л. Миколайчук [39], Л. Мурза [40], О. Набегова [41], Л. Петухова [47], О. Полтавець [48], О. Таргоній [56], Н. Тимчина [58], І. Шаповалова [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**] та інші доводять, що навчання з використанням ІТ є реально ефективним, допомагає реалізації дидактичних принципів освітнього процесу, додає в професійну діяльність

учителя принципово нові підходи, форми та методи, сприяючи зосередженню на своїх головних функціях: освітній, виховній і розвивальній.

Інноваційні підходи реформування школи, умови Нової української школи щодо впровадження інформаційних технологій зумовили вибір теми роботи: **«Методичні основи підготовки вчителя Нової української школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій».**

Мета дослідження: вивчити методичні засади підготовки вчителя Нової української школи до використання інформаційних технологій.

Завдання дослідження:

- визначити сутність та зміст інформаційно-комунікаційних технологій;
- окреслити засоби інформаційно-комунікаційних технологій;
- здійснити діагностику ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках у початковій школі;
- сформулювати рекомендації щодо ефективної підготовки майбутніх учителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій в умовах НУШ.

Об'єкт дослідження: інформаційні технології в освіті.

Предмет дослідження: підготовка вчителя Нової української школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Для розв'язання поставлених завдань у роботі використано такі **методи науково-педагогічного дослідження:** теоретичні – вивчення вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної, методичної, дидактичної літератури з проблеми дослідження; аналіз та узагальнення досвіду підготовки вчителя Нової української школи до використання інформаційних технологій; аналіз електронних освітніх ресурсів та їх дидактичних можливостей; узагальнення, порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація; емпіричні – бесіда, анкетування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що результати аналітичного огляду досвіду підготовки вчителя Нової української школи до використання інформаційних технологій та авторські підходи розробленої дидактичної конструкції (системі) підготовки вчителя Нової української школи до використання інформаційних технологій можуть бути використані науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти та вчителями у процесі їх підготовки до професійної діяльності в умовах НУШ.

База дослідження. Мукачівська ЗОШ №1 I-III ступенів ім. О. С. Пушкіна, Мукачівський державний університет.

Апробація дослідження. Результати дослідження оприлюднено на двох всеукраїнських науково-практичних конференціях. Зокрема, Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Актуальні проблеми навчання та виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі» (м. Мукачево, 25 жовтня 2018р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів» (м. Мукачево, 16-17 травня 2019р.)

Публікації дослідження. Матеріали дослідження опубліковано у трьох наукових публікаціях (2-х тезах доповіді та науковій статті): «Актуальність підготовки вчителя початкової школи до використання інформаційних технологій» [29], «Методичні умови підготовки вчителя початкової школи до діяльності в умовах НУШ» [30], «Теоретичні засади підготовки сучасного вчителя до використання інформаційних технологій в освітньому середовищі початкової школи» [31].

Структура дослідження. Логіка дослідження зумовила структуру дипломної роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел із 64 найменувань, додатки. Загальний обсяг роботи - 81 сторінка, з них основного тексту – 68 сторінок.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження ми прийшли до таких висновків:

1. Поняття «інформаційно-комунікаційні технології» (ІКТ) не є однозначним. ІКТ можна визначити як сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією.

Важливість і необхідність впровадження ІКТ в освітній процес обґрунтовується міжнародними експертами і вченими. ІКТ торкаються всіх сфер діяльності людини, але найбільш сильний позитивний вплив вони мають на освіту, оскільки відкривають можливості впровадження абсолютно нових методів викладання і навчання.

2. Під засобами інформаційно-комунікаційних технологій (ЗІКТ) розуміємо програмно-апаратні засоби та пристрої, що функціонують на базі мікропроцесорної, обчислювальної техніки, а також сучасних засобів і систем інформаційного обміну, що забезпечують операції по збору, продукуванню, накопиченню, зберіганню, обробки, передачі інформації.

Засоби ІКТ поділяють на:

- технічні;
- електронні.

До технічних засобів ІКТ належать: комп'ютер та його складові, навчальні комп'ютерні комплекси, засоби мультимедіа, мережеве обладнання.

До електронних засобів ІКТ відносять демонстраційні засоби, системи комп'ютерного тестування, навчальні бази даних, комп'ютерні тренажери, електронні підручники, мультимедійні довідники, програмне забезпечення навчального призначення.

Нами з'ясовано, що електронні засоби ІКТ є потужним інструментом у діяльності сучасного вчителя, оскільки допомагають успішно реалізувати педагогічну діяльність та сприяють власному професійному самовдосконаленню педагога.

3. Досягнення належної якості освіти, що відповідає вимогам сьогодення, неможливе без розвитку і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню галузь. Нині вчителі досить часто стикаються з проблемою зниження рівня пізнавальної активності учня, небажанням працювати самостійно і просто вчитися. Серед багатьох причин втрати дітьми інтересу до навчання можна назвати одноманітність уроків. І саме використання ІКТ на різних уроках у початковій школі дає змогу перейти від пояснювально-ілюстрованого способу навчання до діяльнісного, за якого дитина стає активним суб'єктом навчальної діяльності. Доказом цьому є проведена нами у процесі дослідження діагностика ефективності використання ІКТ на уроках у початковій школі.

Як з'ясувалося, школярам дуже подобається навчання з використанням ІКТ, адже можна дізнатися багато нового у цікавій і невимушеній формі. Досліджено, що якість знань учнів на уроках, де використовувалися комп'ютерні технології набагато вища, ніж без застосування технічних засобів навчання. Вчителі початкової школи вважають навчання учнів за допомогою ІКТ корисним і потрібним. А студенти зазначили, що робота з ІКТ, виконання відповідних завдань у процесі фахової підготовки викликає у них зацікавленість. Хоча вони відзначають недостатній рівень готовності сформованих навичок до використання ІКТ в освітньому процесі початкової школи.

4. Провівши експериментальне дослідження в початковій школі, ми переконалися, що використання ІКТ на уроках значно підвищує ефективність освітнього процесу, що стимулює ЗВО до якісної підготовки майбутніх учителів початкової школи з використання технічних засобів на уроках у початковій школі.

Проаналізувавши навчальні плани спеціальності «Початкова освіта» освітніх ступенів «Бакалавр» і «Магістр» нами виявлено, що кожна із означених дисциплін тільки частково готує майбутніх вчителів до використання ІКТ на різних предметах у початковій школі. Тому виникає необхідність у введенні в навчальний план вужче спрямованої дисципліни, яка б більш ґрунтовніше готувала студентів до використання ІКТ саме в умовах початкової школи.

З огляду на це, нами запропоновано орієнтовну назву такої навчальної дисципліни у наступному формулюванні: «Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі». Саме ця дисципліна здійснюватиме підготовку майбутнього вчителя початкової школи до використання ІКТ у професійній діяльності, формуватиме теоретико-методичну та практичну базу знань, умінь і навичок їх використання в освітньому процесі початкової школи на різних предметах, мотивуватиме студентів до професійного самовдосконалення в аспекті інформаційної компетентності.

У процесі виконання наукового дослідження нами розроблені анотація та орієнтовний зміст запропонованого курсу «Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі».

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>